

Pamětní mince vydané v roce 2016

Šárka VICHEROVÁ

NL 71, 2016, s. 175–182

Commemorative coins issued in 2016

The Czech National Bank issued six commemorative coins in 2016. They are represented by three silver 200-crown pieces celebrating the following anniversaries: the 125th anniversary of the General Land Centennial Exhibition, the 150th anniversary of the Battle of Hradec Králové and the 450th birth anniversary of Jan Jessenius. Another issue is represented by one silver 500-crown piece celebrating the 100th anniversary of the founding of the Czechoslovak National Council. The first two gold commemorative 5000-crown pieces from the new cycle called ‘Castles’ were produced: the ‘Kost’ Castle and the ‘Bezděz’ Castle. The Castles gold coin cycle is the fourth five-year cycle of gold coins the CNB has issued since 2001. The first, “Ten Centuries of Architecture”, comprising ten 2000-crown coins, was issued between 2001 and 2005. It was followed by the “Industrial Heritage Sites” cycle in 2006–2010 (ten 2500-crown coins). In 2011–2015 ten 5000-crown coins were issued in the Bridges cycle.

🗝️ jubilee coins; commemorative coins; gold coins; the Czech National Bank; 2016.

🗝️ mince jubilejní; mince pamětní; mince zlaté; Česká národní banka; 2016.

Česká národní banka vydala v roce 2016 celkem šest pamětních mincí. Jednalo se o tři jubilejní stříbrné dvousetkoruny vydané k 125. výročí Zemské jubilejní výstavy, 150. výročí bitvy u Hradce Králové a 450. výročí narození Jana Jessenia. Dále byla vydána jedna jubilejní stříbrná mince v nominální hodnotě 500 Kč k 100. výročí založení Československé národní rady. V rámci nového cyklu Hradů byly vydány první dvě pamětní zlaté mince v nominální hodnotě 5 000 Kč věnované hradům Kost a Bezděz. Cyklus zlatých mincí Hradů je již čtvrtým pětiletým cyklem zlatých mincí, které ČNB od roku 2001 vydává. První cyklus Deset století architektury o 10 mincích v nominální hodnotě 2 000 Kč byl vydáván v letech 2001–2005, v letech 2006–2010 následoval cyklus Kulturní památky technického dědictví (10 mincí v nominální hodnotě 2 500 Kč) a v letech 2011–2015 bylo v rámci cyklu Mosty emitováno 10 mincí v nominální hodnotě 5 000 Kč.

* Ing. Šárka VICHEROVÁ, Česká národní banka (Praha), sarka.vicherova@cnb.cz.

Jubilejní stříbrná mince

125. výročí Zemské jubilejní výstavy

Nominál: 200 Kč.

Autor: Asamat Baltaev, DiS.

Datum emise: 11. 5. 2016.

Limitovaný náklad: 5 200 ks běžné kvality,
9 600 ks špičkové kvality.

Av.: kompozice několika památek, jejichž vznik je spojen s Zemskou jubilejní výstavou (lanová dráha na Petřín a její schéma včetně části strojovny, první elektrická tramvaj a rozestavěná Petřinská rozhledna).

Rv.: v pozadí Průmyslový palác, před kterým je vyobrazena vstupní brána na Zemskou jubilejní výstavu.

1. AR; 13 g; 31 mm.

Sbírka: Česká národní banka. Foto: archiv České národní banky.

Impulsem pro uspořádání zemské výstavy v Praze se stala obdobná výstava, která se konala v roce 1885 v Budapešti. V roce 1888 byl ustaven přípravný výbor, v jehož řadách působili např. vynálezce František Křižík nebo podnikatel Václav Nekvasil. Jako místo konání byla vybrána Královská obora v Bubenci. Projektováním výstavních budov byli pověřeni Bedřich Münzberger a Antonín Wiehl. Stavební práce započaly na jaře 1890 výstavbou Průmyslového paláce a Strojovny. Již 12. května 1891 byla výstava slavnostně zahájena. Nacházelo se zde celkem 110 pavilonů, přičemž hlavní pozornost na sebe poutal Průmyslový palác. Divácky nejúspěšnější atrakcí byla Křižíkova vodní fontána, jejíž barevně osvětlené proudy vody tryskaly až do výše 25 metrů. V průběhu roku 1891 došlo i k významnému rozvoji v jiných částech Prahy. Například byla zprovozněna lanovka na Petřín a na Letnou a také první elektrická dráha, která vedla také na Letnou.

Česká národní banka již v únoru 2015 vypsala ceny za předložení uměleckého návrhu budoucí mince. Soutěže se zúčastnilo celkem 15 výtvarníků, kteří předložili 29 návrhů. Komise pro posuzování návrhů na české peníze hodnotila předložené návrhy dne 14. dubna 2015. Odborným poradcem byl PhDr. Jiří Lukas z Muzea hlavního města Prahy. V prvním kole komise vyřadila 15 návrhů. Ve druhém kole bylo oceněno 9 návrhů, které byly z výtvarného hlediska přesvědčivější. Do třetího kola postoupilo pět návrhů. První cenu udělila komise návrhu pana Asamata Baltaeva za velmi působivou a propracovanou kompozici. Druhou cenu obdržel návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů a třetí cenu získal návrh pana Jakuba Oravy. Bankovní rada České národní banky potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci vítězného návrhu.

Jubilejní stříbrná mince

150. výročí bitvy u Hradce Králové

Nominál: 200 Kč.

Autor: Roman Shamilyan.

Datum emise: 29. 6. 2016.

Limitovaný náklad: 5 300 ks běžné kvality,
10 000 ks špičkové kvality.

Av.: symbolicky vyjádřen výsledek bitvy, svislý negativní text „RAKOUSKO“ symbolizuje porážku a pozitivní text v opačném směru „PRUSKO“ symbolizuje vítězství.

Rv.: v levé části mincovního pole je ztvárněný rakouský orel, napravo od něho je ztvárněna pruská orlice.

2. AR; 13 g; 31 mm.

Sbírka: Česká národní banka. Foto: archiv České národní banky.

Bitva u Hradce Králové je známa také jako bitva u Sadové nebo u Chlumu. Dne 3. července 1866 se zde střetla vojska Rakouského císařství a Pruského království. V bitvě bojovalo přibližně 436 000 vojáků, šlo o největší a nejkrvavější střetnutí na našem území. Bitva u Hradce Králové byla součástí prusko-rakouské války, ve které se bojovalo o získání moci v regionu. Válka skončila podpisem mírové smlouvy v Praze dne 23. srpna 1866. Rakousko po porážce ztratilo své velmocenské postavení. Nejvýznamnějším státem regionu se pak stalo Prusko, které se později zasloužilo o vznik jednotného státu Němců.

V březnu 2015 vypsala Česká národní banka ceny za předložení uměleckého návrhu budoucí mince s uzávěrkou dne 30. dubna 2015. Soutěže se zúčastnilo 14 výtvarníků, kteří předložili 24 návrhů. Komise pro posuzování návrhů na české peníze vyhodnotila předložené návrhy dne 12. května 2015 a odbornou poradkyní byla PhDr. Pavla Vošahlíková z Historického ústavu Akademie věd ČR. V prvním kole komise vyřadila 12 návrhů. Ve druhém kole bylo oceněno 8 návrhů. Do třetího kola postoupily čtyři návrhy. První cenu získal návrh pana Romana Shamilyana za velmi originální symbolické řešení výsledku bitvy, především na rubové straně byla oceněna pozitivně ztvárněná vítězná pruská orlice proti negativně vyobrazenému rakouskému orlu. Druhou cenu obdržel návrh pana Luboše Charváta a třetí cenu udělila komise návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů. Bankovní rada České národní banky potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci vítězného návrhu.

Jubilejní stříbrná mince

450. výročí narození Jana Jessenia

Nominál: 200 Kč.

Autor: akademický sochař Zbyněk Fojtů.

Datum emise: 14. 12. 2016.

Limitovaný náklad: 5 400 ks běžné kvality,
10 000 ks špičkové kvality.

Av.: schéma poloviny lidského těla přechází v meč, který symbolicky vyjadřuje Jesseniovu smrt; vpravo od meče je zobrazen titulní list Traktátu o pitvě z roku 1601.

Rv.: portrét Jana Jessenia.

3. AR; 13 g; 31 mm.

Sběrka: Česká národní banka. Foto: archiv České národní banky.

Jan Jessenius – lékař, filosof a politik, protestant luterského vyznání, známý také jako Ján Jesenský či Jan z Jesenu. Narodil se ve slezské Vratislavi. Studoval univerzity ve Wittenberku, Lipsku, Padově a Praze. Po studiích se vrátil do Vratislavi, kde působil jako lékař. V roce 1597 se stal rektorem univerzity ve Wittenberku. V červnu 1600 v Praze v Rečkově koleji provedl na těle odsouzeného oběšence první veřejnou pitvu. Pitva trvala pět dní a přihlíželo jí na 5 000 diváků. Jessenius se roku 1602 přestěhoval do Prahy. Politické události v Uhrách (občanská válka, Bocskaiovo povstání) Jessenia natolik upoutaly, že se začal intenzivně zajímat o politiku a stal se jedním z hlavních představitelů protihabsburského hnutí. Po bitvě na Bílé Hoře byl jako jeden z hlavních organizátorů stavovského povstání mezi prvními zatčenými. Dne 21. června 1621 byl společně s dalšími 26 účastníky protihabsburského povstání na Staroměstském náměstí popraven. Nejprve mu kat Jan Mydlář vyřízl jazyk a poté usekl hlavu. Jeho tělo bylo rozčtvrceno a hlava společně s jazykem byla několik let vystavena pro výstrahu na tribuně Staroměstské věže.

V červenci 2015 byla vypsána cena za předložení uměleckého návrhu mince k 450. výročí narození Jana Jessenia. Celkem 21 výtvarníků předložilo 44 návrhů. Odbornou poradkyní byla profesorka PhDr. Marie Bláhová, CSc., z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Komise v prvním kole vyřadila 18 návrhů a ve druhém 23 návrhů. Do třetího kola postoupily tři návrhy. První cenu získal návrh akademického sochaře Zbyněka Fojtů za velmi originální symbolické řešení zadaného tématu na lící straně a výborný portrét Jana Jessenia. Druhou cenu obdržel návrh Mga. Jakuba Oravy a třetí cenu návrh akademického sochaře Michala Vitanovského. Bankovní rada České národní banky potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci vítězného návrhu.

Jubilejní stříbrná mince

100. výročí založení Československé národní rady

Nominál: 500 Kč.

Autor: MgA. Josef Šafařík, Ph.D.

Datum emise: 10. 2. 2016.

Limitovaný náklad: 4800 ks běžné kvality,
8600 ks špičkové kvality.

Av.: rozkvétající lipovou ratolest překrývá český prapor, v jehož listu je položen český lev, doprovázený na horním a dolním okraji praporu textem „SVOBODNÝ JE TEN NÁROD, KTERÝ NENÍ PODŘÍZENÝ MOCI JINÉHO NÁRODA“.

Rv.: prapory Slovenska a Čech překryty rakousko-uherským orlem; v popředí je prapor Československé národní rady stylizovaný do tvaru meče.

4. AR; 25 g; 40 mm.

Sběrka: Česká národní banka. Foto: archiv České národní banky.

Československá národní rada (původně Česká) vznikla v únoru 1916 v Paříži jako reprezentativní orgán zahraničního odboje. Jejím předsedou byl Tomáš Garrigue Masaryk, místopředsedou Josef Dürich, členem předsednictva Milan Rastislav Štefánik a generálním tajemníkem Edvard Beneš. Koncem války v červnu až září 1918 byla rada postupně uznána vládami Francie, Velké Británie, USA a Japonska za oficiální představitelku budoucího československého státu. Dne 14. října 1918 byla rada přetvořena v tzv. prozatímní československou vládu v Paříži a následně 14. listopadu 1918 zanikla vytvořením první vlády Československé republiky.

Česká národní banka vypsala v listopadu 2014 ceny za předložení uměleckého návrhu mince. Soutěže se zúčastnilo 18 výtvarníků, kteří předložili 29 návrhů. Odbornou poradkyní byla PhDr. Pavla Vošahlíková z Historického ústavu Akademie věd. Komise pro posuzování návrhů na české peníze vyhodnotila předložené návrhy dne 27. ledna 2015. V prvním kole bylo vyřazeno 12 návrhů a ve druhém kole 11 návrhů. Do třetího kola postoupily návrhy pana Asamata Baltaeva, MgA. Terezy Eisnerové, akademického sochaře Zbyňka Fojtů, Mgr. art. Miroslava Hrice, Art.D., slečny Anety Juklíčkové a MgA. Josefa Šafaříka, Ph.D. Komise však konstatovala, že bez úprav nelze ani jeden z návrhů doporučit k realizaci. Rozhodla proto o vypsání užší soutěže pro autory těchto návrhů. Předložené návrhy měly být buď upraveny podle připomínek komise, nebo měli autoři možnost předložit návrhy zcela nové. Komise posuzovala upravené návrhy dne 24. února 2015 a jako nejzdařilejší označila návrh MgA. Josefa Šafaříka, Ph.D. Ocenila především dokonalý soulad lící a rubové strany, výstižné vyjádření blížícího se rozpadu Rakouska-Uherska a vzniku Československa na jejich státních symbolech. Bankovní rada České národní banky potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci vítězného návrhu.

Pamětní zlatá mince

Hrad Kost

(z cyklu Hrady)

Nominál: 5 000 Kč.

Autor: akademický sochař Zbyněk Fojtů.

Datum emise: 31. 5. 2016.

Limitovaný náklad: 3 200 ks běžné kvality,
8 200 ks špičkové kvality.

Av.: portál dveří do hradní kaple a kompozice heraldických figur z velkého státního znaku.

Rv.: hrad Kost.

5. AV; 15,55 g; 28 mm.

Sběrka: Česká národní banka. Foto: archiv České národní banky.

Zakladatelem hradu byl Beneš z Vartemberka, který si nechával říkat Benesius di Costi. Jeho syn Petr přestavěl dřevěnou tvrz na kamenný hrad. V průběhu staletí se zde majitelé často střídali, například roku 1414 získal hrad Mikuláš Zajíc z Házmburka a jeho potomci ho vlastnili prakticky celé 15. století. Páni z Biberštejna zde nechali postavit nový obytný palác s výhledem do údolí. Také Kryštof Popel z Lobkovic rozšířil hrad o pivovar, Lobkovický palác a další hospodářské budovy. Posledními majiteli se stali zástupci italského rodu dal Borgo. V roce 1948 došlo k zestátnění hradu a během komunistické vlády byl hrad přeměněn na muzeum gotického a renesančního umění. Po roce 1989 byl majetek vrácen v restituci, nikoli však poslední majitelce Anně Marii dal Borgo, ale jejímu manželovi Norbertu Kinskému. Hradu dominuje pětipatrová lichoběžníková Bílá věž a menší válcová věž Lidomorka. Součástí areálu hradu je dále původní hradní palác a později vystavěný renesanční Bibrštejnský a Lobkovický palác.

V prosinci 2014 byla vypsána cena za předložení uměleckého návrhu na zlatou minci hrad Kost. Do soutěže bylo zasláno celkem 45 sádrových modelů od 27 výtvarníků. Dne 24. února 2015 Komise pro posuzování návrhů na české peníze provedla vyhodnocení. Odborným poradcem byl Mgr. Martin Tomášek z Národního památkového ústavu. Devět návrhů bylo vyřazeno v prvním kole a dalších 29 návrhů získalo v druhém kole základní odměnu a jeden návrh pak odměnu zvýšenou. Šest návrhů postoupilo do třetího kola. První cenu udělila komise návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů za velmi kvalitní reálné ztvárnění hradu Kostí a soulad obou stran návrhu. Druhou cenu získal další návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů. Třetí cenu obdržel návrh MgA. Jana Háška. Návrhy pana Jaroslava Bejvly, MgA. Martina Daška a akademického malíře Vladimíra Pavlici získaly ve třetím kole mimořádnou odměnu. Bankovní rada České národní banky potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci vítězného návrhu.

Pamětní zlatá mince Hrad Bezděz

(z cyklu Hrady)

Nominál: 5 000 Kč.

Autor: Asamat Baltaev, DiS.

Datum emise: 25. 10. 2016.

Limitovaný náklad: 2 800 ks běžné kvality,
7 100 ks špičkové kvality.

Av.: interiér hradní kaple; vnitřní plochy oken vyplňuje kompozice heraldických figur z velkého státního znaku.

Rv.: hrad Bezděz.

6. AV; 15,55 g; 28 mm.

Sběrka: Česká národní banka. Foto: archiv České národní banky.

Jeden z nejvýznamnějších raně gotických hradů v České republice. Hrad Bezděz nechal na vrcholu kopce postavit Přemysl II. Otakar ve druhé polovině 13. století. Po smrti krále Přemysla II. Otakara v bitvě na Moravském poli v roce 1278 hrad sloužil jako vězení pro královskou vdovu Kunhutu a jeho syna, budoucího českého panovníka Václava II. Po bitvě na Bílé hoře byl majitelem Albrecht z Valdštejna, který nechal hrad přebudovat na klášter pro mnichy řádu sv. Augustina. Hrad Bezděz následně sloužil také řádu montserratských benediktinů. Roku 1666 byla do hradní kaple přenesena jedna ze tří kopií černé Panny Marie Montserratské. Hraběnka Marie Anna z Valdštejna nechala v roce 1686 vybudovat podél přístupové cesty na hrad dodnes stojící kapličky křížové cesty. Císař Josef II. roku 1785 zrušil zdejší klášter a hrad se brzy proměnil v ruinu. Romantickou zříceninu začali objevovat první příznivci z řad umělců, jedním z nich byl i Karel Hynek Mácha. V roce 1932 hrad získal Klub československých turistů. Roku 1978 byl hrad Bezděz prohlášen za národní kulturní památku.

Česká národní banka vypsala v květnu 2015 ceny za předložení uměleckého návrhu budoucí mince. Celkem 17 výtvarníků předložilo 41 sádrových modelů. Komise pro posuzování návrhů na české peníze společně s odborným poradcem Mgr. Martinem Tomáškem provedla vyhodnocení dne 23. června 2015. V prvním kole komise vyřadila 21 návrhů. V druhém kole bylo oceněno 16 návrhů. Do třetího kola postoupily návrhy pana Asamata Baltaeva, DiS., MgA. Martina Daška, akademického sochaře Zbyňka Fojtů a MgA. Jana Háška. Jelikož žádný z těchto návrhů nebyl vhodný k realizaci bez úprav, komise rozhodla o vypsání užší soutěže pro výše uvedené autory. Jmenovaní autoři splnili stanovené podmínky a včas odevzdali upravené návrhy. Při vyhodnocení užší soutěže dne 20. října 2015 komise udělila první cenu návrhu pana Asamata Baltaeva. Především ocenila velmi kvalitní reálné ztvárnění hradu a vtipné zakomponování heraldických figur do vnitřních prostor oken hradní kaple. Bankovní rada České národní banky potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci vítězného návrhu.

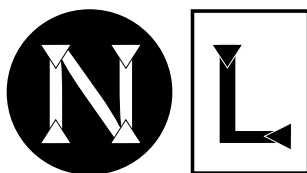

●□1: Hrad Kost. Foto Jan Rendek.

●□2: Hrad Bezd z. Foto Jan Rendek.

NÁRODNÍ MUZEUM
ČESKÁ NUMISMATICKÁ SPOLEČNOST

Numismatické listy

71 • 2016 • 3-4

Vedoucí redaktor / Chief Editor: Luboš POLANSKÝ.

Redakční rada / Editors: Marek CAJTHAML, Petr HAIMANN, Dagmar KAŠPAROVÁ,
Michal MAŠEK, Jiří MILITKÝ, Věra NĚMEČKOVÁ, Vlastimil NOVÁK,
Borys PASZKIEWICZ, Zdeněk PETRÁŇ, Jiří SLÁMA, Eduard ŠIMEK,
Jan VIDEMAN, Petr VOREL.

Jazyková redakce / Language Editor: Lenka VACINOVÁ.

Redakce / Contact Address: lubos_polansky@nm.cz • 224 497 283.

Anglická abstrakta a resumé překládá / English abstracts and summaries translated
by Gabriela & Vlastimil NOVÁK.

NÁRODNÍ MUZEUM

Vydává: Národní muzeum ve spolupráci s Českou numismatickou společností.
Technická příprava a grafická úprava: Quattro-Production s. r. o.
Tisk: Josef Kleinwächter.

Přímý prodej zajišťuje stánek v Nové budově Národního muzea. Distribuci povinných výtisků,
výtisků pro předplatitele a distribuci volných výtisků zajišťuje Obchodní oddělení,
Národní muzeum, Vinohradská 1, 110 00 Praha 1, telefon 224 497 159, fax 222 246 047
(ze zahraničí: telefon +420 224 497 159, fax +420 222 246 047), e-mail: publikace@nm.cz.
Zde se přijímají i objednávky předplatného, z ČR i ze zahraničí a poskytují informace o cenách
předplatného. Členům České numismatické společnosti zasílá Česká numismatická společnost,
Arménská 1372/10, 101 00 Praha 10 – Vršovice, telefon 271 730 775.

Vychází dvakrát ročně jako dvojčíslo.
Redakční uzávěrky jsou 1. dubna a 1. září.
Pokyny pro autory najdete na www.nm.cz/publikace.

© Národní muzeum, Václavské náměstí 68, 115 79 Praha 1.
ISSN 0029-6074, MK ČR E 568.